

ASNEJEHERE SHUME LARG

Vasilis Vasili është një artist që i qaset skulpturës në mënyrë përjetuese dhe njëkohësisht konceptuale. Materialet natyrore që përdor më së shumti janë ato në të cilat ndërthuret në mënyrë poetike kujtesa e tij me kujtesën e vendit. Mermeri, guri, graniti dhe në përgjithësi materialet e forta, ndonjëherë edhe industriale, të kombinuara me objekte të papritura si fije, libra, pasaporta, karrige, rrëfejnë histori që lidhen me kapërcime, udhëtime, ura reale ose të imagjinuara. Ura që të çojnë larg ose tregojnë rrugën e një udhëtimi, të një rikthimi, një ndarjeje, një kapërcimi, një gjendjeje emocionale personale, e cila megjithatë lidhet me aventurën e përhershme të mbijetesës dhe të dominimit të qenies më të fortë dhe më të ndjeshme mbi tokë: njeriut.

Vendlindja e tij, midis detit dhe maleve të ashpra të Shqipërisë jugperëndimore, i dha atij, në momente të vështira, të cilat për të, si fëmijë, ishin vendimtare në formësimin e referencave, imazheve, parimeve dhe emocioneve të tij, të cilat më vonë do të pasqyroheshin në materialet e veprave të tij.

Vasilis Vasili, megjithëse skulptor, i transferon përvojat, pritjet dhe dëshirat e tij në materie, në një mënyrë të tillë që edhe materiali më i fortë fiton plasticitetin dhe lehtësinë e një gjurme pothuajse të padukshme, si thellësia që një objekt disi i rëndë lë mbi një jastëk me pupla. Në raste të tjera, është imazhi iluzional tredimensional i një figure të vizatuar me laps, i cili sfidon sipërfaqen dydimensionale të një letre, duke dëshmuar për lidhjen e pazgjidhshme të botës së jashtme me atë të brendshmen.

E gjithë kjo shpreh dëshirën për të vënë në pikëpyetje të ashtuquajturën "e vërtetë e vetme" e fenomenologjisë, duke e kontrastuar atë me një të vërtetë shpirtërore dhe emocionale po aq reale dhe të fuqishme. Ndoshta, kjo është ajo që e shtyn artistin drejt një qasje poetike ndaj çështjeve të vështira si largimi, nostalgjia, komunikimi, përpjekja për t'u integruar në shoqëri të tjera, ruajtja e identitetit - një qasje alternative ndaj rrezikut në rritje të gjendjes aktuale tragjike globale, përmes fuqisë së butë që ofron arti.

Sot, arti i tij i ngjan një kontemplimi të vetëdijshëm të peizazhit, përmes tranzicioneve. Madhësia e veprave të tij nuk e kufizon ndjenjën e monumentalitetit, pasi është e qartë se ky element e transformon materialin në një mjet kujtese ose një motiv për njëthurje mendore, gjë që e çon atë të eksplorojë koncepte të tilla si tranzicioni, lëvizja, kufizimi, destinacioni, ikja, çlirimi. Prandaj, shumë nga skulpturat dhe instalimet e tij i ngjajnë formave të organizmave ose strukturave me një karakter të fortë arkitektonik, pothuajse si streha ose ura të improvizuara, të hapura ndaj peizazhit dhe dritës, të cilat funksionojnë si "kalime". Ato jo vetëm që lidhin botën e brendshme me të jashtmen, dritën me errësirën, materialin me jomaterialin, ose hapësirën natyrore me të ndërtuarën ose të zgjedhurën - banesën ose monumentin - por gjithashtu i referohen lidhjes midis natyrës dhe shpirtit njerëzor.

Nëse dikush i kushton vëmendje veprave që Vasilis Vasili ka zgjedhur për ekspozitën retrospektive që po organizon për herë të parë në Galerinë Bashkiake të Sarandës,

pranë fshatit Vraillati, ku ka lindur, do të vërë re, përveç qëndrueshmërisë së temave të tij dhe shumëllojshmërisë së teknikave që përdor, se ai në thelb zbulon këtu sekretin e ekuilibrit të tij midis atdheve që humbi dhe fitoi. Midis fytyrave dhe imazheve që e kanë formësuar dhe vazhdojnë ta formësojnë, midis konflikteve që e kanë çuar në fitore ose humbje, midis modernes dhe arkaikes.

Në këtë ekspozitë të vogël, e cila duket se ka një rëndësi të madhe për të, ai njeh se të gjitha këto bashkëjetojnë dhe bisedojnë në heshtje, brenda tij, aty ku qëndron burimi i pashtershëm i frymëzimit. Aty ku kujtesa, dëshira dhe instinkti gjejnë një mënyrë për t'u shprehur përmes materialit, duke ruajtur gjithmonë diçka nga udhëtimi nga e paprekshmja në të prekshmen, nga e padukshmja në të dukshmen, nga koncepti në formë.

Ndoshta ajo që e shtyn artistin t'i qaset poetikisht çështjeve të vështira, siç janë largimi, malli, komunikimi, përpjekja për t'u integruar në shoqëri të tjera, ruajtja e identitetit, është një qasje alternative ndaj gjendjes aktuale, gjithnjë e më tragjike, pothuajse ndërplanetare të lëvizjeve të refugjatëve, e parë përmes fuqisë së butë por rezonante të artit.

Në thelb, ai na pëshpërit se udhëtimi i vërtetë ndodh së pari brenda nesh. Zanafilla e krijimit lind në shpirtin dhe përjetimin e artistit. Prandaj, kudo që të ndodhet ai, nuk do të jetë **“Asnjehere shumë larg”** nga ajo që mbart: **bota e tij**.

Katerina Koskina
Korrik 2025